Lietas arhīva Nr. C-0215-20/3
ECLI:LV:DAUT:2020:1218.C12155819.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Preiļos 2020.gada 18.decembrī

Daugavpils tiesa
tiesnese I.Beitāne
ar tiesas sēdes sekretāri R.Znotiņu,
piedaloties prasītājas /pers. A/ pilnvarotajām pārstāvēm /pers. B/ un zvērinātai advokātei Valsts amatpersona, /pers. C/, atbildētājas sabiedrības ar ierobežotu atbildību radiokompānijas "ALISE PLUS" pilnvarotajai pārstāvei /pers. E/,
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. A/ prasībā pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību "ALISE PLUS" par morālā kaitējuma atlīdzināšanu;

Aprakstošā daļa

[1] 2019.gada 2.maijā prasītāja /pers. A/ ir cēlusi tiesā prasību pret atbildētāju sabiedrību ar ierobežotu atbildību "ALISE PLUS" par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, lūdzot uzlikt par pienākumu sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "ALISE PLUS" 5 dienu laikā no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā publicēt atvainošanos /pers. A/ par godu un cieņu aizskarošo ziņu izplatīšanu publiski, tas ir /datums/publicētā radio programmā, kas krievu valodā skan kā "???? ?????????", bet iztulkojot latviski – "Troņu spēles". Atvainošanos izteikt publiski sabiedrības ar ierobežotu atbildību "ALISE PLUS" radio ētera, atvainošanos ierakstu publicējot www.aliseplus.lv.https://www.youtube.com/channel/UCg4ekPw548UsylbXsKQmQT; piedzīt par labu prasītājai no atbildētājas morālā kaitējuma kompensāciju 1 500 EUR apmērā; piedzīt par labu prasītājai no atbildētājas visus tiesāšanās izdevumus.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2019. gada februārī prasītāja nejauši internetā ieraudzīja SIA "ALISE PLUS" /datums/publicēto radio programmu, kas krievu valodā skan kā „Igra prestolov", bet iztulkojot latviski - "Tronu spēles". Dotais radio raidījums ir publicēts https://www.youtube.com/watch?v=gVsCel Fabg. Dotajā radio programmā /pers. G/ ir ticis intervēts un ar saviem izteikumiem ir aizskaris prasītājas godu un cieņu. Savukārt, atbildētāja šo raidījumu ir ne tikai publicējusi tiešajā ētera, bet arī pārpublicējusi savā mājas lapā www.aliseplus.lv un savā internetā vietnes www.youtube.com kanālā, tā tad ir izplatījusi šo raidījumu, ar kuru ir aizskarts prasītājas gods un cieņa.

Atbildētāja ir izdarījusi darbības, kas aizskāra prasītājas godu un cieņu, kā arī ar savām darbībām ir cēlusi neslavu, izplatot nepatiesu un apkaunojošu informāciju masu saziņas līdzeklī, tas ir publisks un lielam cilvēku skaitam pieejams. Šo faktu apliecina SIA "Alise plus" mājas lapā www.aliseplus.lv publicētā informācija, kas apliecina, ka SIA "Alise plus" piederošs radio strādā jau vairāk kā 25 gadus, tas ir plaši atpazīstams un tam ir vairāk kā 10 000 radio klausītāju katru dienu, radio ir saņēmis atzinumu ne tikai Daugavpilī, bet arī daudzās Latgales pilsētās. Līdz ar minēto, ir secināms, ka šo radio translāciju, un proti - interviju ir dzirdējis ļoti plašs cilvēku loks. Vēl, jo vairāk, šis raidījums tika vairākkārt atkārtots ierakstā. Prasītāja ir spiesta vērsties tiesā, lai aizsargātu savas ar Satversmi aizsargātās tiesības.

/datums/radio programmā "Troņu spēles" ir sniegtas kā pārbaudītas un patiesas šādas ziņas: programmā ir norādīts uz kriminālsodāmām it kā izdarītiem no prasītājas puses darbībām, vairākkārt norādot, ka ir ierosināts kriminālprocess tai skaitā pret prasītāju par darbībām, kuras viņa it kā bija veikusi 2009. gadā. Prasības pieteikumā tika norādīti izvilkumi no radio raidījuma, fiksējot raidījuma laiku: 45:12, 48:12,48:26.

Prasītāja norādīja, ka viņa nav kriminālsodīta, nekāds drošības līdzeklis viņai nav piemērots, viņai nav piešķirts jebkāds statuss kriminālprocesā, par kuru ir minēts radio programmā.

Kā arī atbildētājs ir ne tikai patvarīgi, bez prasītājas ziņas un piekrišanas, bet arī nelikumīgi, pārkāpjot virkni normatīvo aktu prasības un prasītājas tiesības, aizskāra prasītājas godu un cieņu, kā arī apdraudēja viņas reputāciju sabiedrībā.

Vidē, kurā prasītājai ir ļoti vērtīga pozitīva, nevainojama reputācija un gods, nav pieļaujama šādas informācijas izplatīšana, jo tas var radīt draudus prasītājas profesionālajai darbībai.

Radio programmā ir norādīts, ka prasītāja ir vainojama noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, tas savukārt ir dziļi aizvainojis prasītāju, viņas emocionālo stāvokli ir satricinājis tas fakts, ka viņa ir apsūdzēta tādā nodarījumā, par ko ir paredzēta krimināatbildība, bet ko savukārt, bez jebkādiem pierādījumiem un faktiem ir izplatījis atbildētājs masu saziņas līdzeklī. Ņemot vērā, ka prasītājai nav tiesību uzzināt par kriminālprocesa virzību, kurā viņu ir apsūdzējis /pers. G/ un atbildētājs ir izplatījis šo informāciju, jo viņai nav noteikts jebkāds statuss šajā kriminālprocesā, tad prasītāja pievienos lietas materiāliem IeM Informācijas centra izziņu, kurā tiks atspoguļota prasītājas norādīta informācija.

Strīdos par patiesu vai nepatiesu, bet godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšanu svarīgi ir jēdziens "ziņas" jeb faktus nošķirt no jēdziena "viedoklis". Ņemot vērā, ka goda un cieņas civiltiesiskā aizstāvēšana nav atkarīga no goda un cieņu aizskarošās personas vainas, prasītājam tikai jāpierāda godu un cieņu aizskarošo ziņu izplatīšanas fakts. Ņemot vērā apstākli, ka nepatiesu, godu un cieņu aizskarošas ziņas ir publicētas Internet portālos https://www.youtube.com/watch?v=gVsCeJ Fabg, www.aliseplus.lv, tās ir publiski pieejamas, un prasītāja ir pierādījusi publicētās informācijas nepatiesumu (prasītāja nav sodīta par krimināInodarījumu, kas ir minēts iepriekšminētajā intervijā, pret viņu nav ierosināts kriminālprocess, kā arī nav nekad piešķirts jebkāds statuss kriminālprocesā), prasītājai ir tiesības uz savu aizskarto tiesību atlīdzinājumu. Papildus prasītāja vērsa tiesas uzmanību, ka programmā tiek norādīts, ka tas ir nevis viedoklis, bet ziņas, informācija, savukārt atbildētājs nav norādījis nekādus faktus vai norādes uz pierādījumiem, kas apliecinātu šīs informācijas patiesumu, un tādējādi varētu to pārbaudīt. Tā kā atbildētājs nevar pierādīt šo faktu atbilstību patiesībai, jo šāda informācija ir nepatiesa, tad prasītājai ir tiesības, saskaņā ar Civillikuma 1635.pantu, 2352.[1] pantu gūt materiālu atlīdzību savu ciešanu novēršanai.

Sabiedrībā ir izveidojies klaji neiecietīgs, nosodošs, necienīgs uzskats pret cilvēkiem, kam ir piemērots krimināsods vai kas ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu. Prasītāja dzīvo Daugavpilī, audzina savus bērnus, un tieši šādu nepatiesu ziņu izplatīšana rada viņai ciešanas. Veidojoties cilvēku nepareizajam uzskatam par viņas godu, cilvēki prasītājai neuzticas, nosoda viņu, tādējādi graujot tai skaitā viņas godu un cieņu prasītājas bērnu acīs. Ņemot vērā, ka prasītāja Daugavpilī ir plaši atpazīstama persona, tad šī intervija ir nodarījusi kaitējumu ne tikai pašai prasītājai, bet arī viņas uzņēmējdarbībai, jo tagad ir konstatēts apstāklis, kāpēc un uz kāda pamata ir kritušies prasītājas uzņēmuma ieņēmumi pēc šādas intervijas publicēšanas, jo cilvēki pārstāja uzticēties prasītājai, tādējādi radot zaudējumus viņai. Cilvēki pēc šī raidījuma publicēšanas sākuši atteikties no laikrakstiem, kas pieder prasītājai.

Gods un cieņa ir ētikas kategorijas, kas izsaka personības attieksmi pret sevi kā morālo vērtību un sabiedrības attieksmi pret cilvēku, vērtējot viņa rīcību. Savukārt reputācija ir vispārēja kvalitāte vai raksturīga iezīme, ko apstiprina vairākuma viedoklis, vairākuma vērtējums par kādu noteiktu iezīmi vai spēju.

Atbildētāja ir aizskarusi prasītājas godu un cieņu, jo ir izplatītas ziņas, kas neatbilst patiesībai plašam personu lokam, tādā veidā radot nepareizu priekšstatu par prasītāju un viņas it kā veiktajām darbībām (krimināInodarījumu), kas savukārt, ir atstājis iespaidu pašas prasītājas pašvērtējumā.

Prasītāja prasības pieteikumā atsaucās uz Krimināllikuma 1., 2.pantu, Civillikuma 1635. un 2352.[1] pantu, likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 7.panta piekto daļu,17.panta trešo un ceturto daļu, 21.panta pirmo un otro daļu, Satversmes 8.nodaļu, 95., 100., 116.pantu, Vispārējās Cilvēktiesību deklarācijas 12.pantu, Starptautiskā pakta par pilsoņu un politiskajām tiesībām 17.pantu, Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas 10.pantu, Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2009.gada 25.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-276.

[2] 2019.gada 29.oktobrī, 2020.gada 28.oktobrī prasītājas pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte Dace Valds iesniedza lūgumus, norādot, ka prasītājai ir radušies izdevumi par advokāta palīdzību 1223,50 EUR+847 EUR, izdevumi sakarā ar ierašanos uz tiesas sēdēm 33,16 EUR +33,16 EUR un ar pierādījumu savākšanu saistītie izdevumi 205,70 EUR. Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 44.panta otro daļu, lūdza piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai ar lietas vešanu saistītos izdevumus 2070,50 EUR, 66,32 EUR un 205,70 EUR, kopā 2342,52 EUR.

[3] Atbildētāja rakstveida paskaidrojumus par prasību nav sniegusi.

[4] Tiesas sēdē prasītāja pilnvarotās pārstāves /valsts amatpersona/, /pers. B/, /pers. C/ prasību uzturēja uz lietā iesniegto pierādījumu pamata. Strīds pastāv par to, vai radio programma "Troņu spēles" /datums/bija radio ēterā. Ir pierādīts, ka šī programma ir izskanējusi radio ēterā, ir policijas lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu, bija ēterā. Ir tiesu izpildītāja akts, kas apstiprina raidījuma publicēšanu. Sabiedrība ar ierobežotu atbildību ir atbildētāja. Cietis gods un cieņa prasītājai, jo it kā viņa izdarījusi noziegumu, ņēmusi kukuli. Krimināllieta par to pat nebija ierosināta. Radio programma dzirdama Alise Plus radio ēterā, godu aizskarošās ziņas. Lūdz apmierināt prasību pilnā apmērā.

Tiesas sēdē atbildētājas pilnvarotā pārstāve /pers. E/ prasībai nepiekrita. Paskaidroja, ka prasības pieteikumam pievienots fakta fiksēšanas akts, par kuru strīda nav, ar kuru pierādīts, ka /datums/Youtube interneta vietnē, Alise Plus radio, ir publicēts video ar nosaukumu "Troņu spēles". Youtube kanāls pieder un ir saistīts ar citu juridisku personu SIA "ALISE PLUS HOLDING", kas ir minētā resursa īpašniece. Informācija bija izvietota Youtube, bet tas nepierāda, ka izskanēja tieši radio ētera. /pers. G/ nav aizskāris /pers. A/ godu un cieņu. Lūdza prasību noraidīt kā nepamatotu.

Motīvu daļa

[5]Novērtējot lietā gūtos un tiesas sēdē pārbaudītos pierādījumus, prasītājas pārstāvju un atbildētājas pārstāves sniegtos paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka prasība ir nepamatota un noraidāma.

[6] Lietas materiāliem pievienots Rīgas apgabaltiesas zvērināta tiesu izpildītāja Valsts amatpersona 2019.gada 14.martā sagatavotais fakta fiksēšanas akts Nr.00019/078/2019-AKT, kurā norādīts, ka tika fiksēta interneta mājas lapā https://www.youtube.com/watch?v=gVsCej_Fabg esošās radio /datums/programmas "Troņu spēles" raidījumā retranslētā intervija ar /pers. G/, fiksējot raidījuma 1:24,7:13,8:32-46;43:45;44:19;44:57;45:12;48:12;49:25;48:26 minūtē dzirdēto informāciju un ievadot interneta pārlūkā https://www.youtube.com/watch?v=gVsCej_Fabg atvērās lapa, kurā bija redzams, ka "Alise Plus RADIO" /datums/ir publicējis video ar nosaukumu "???? ????????? /datums/" un tika fiksēts video ierakstā dzirdamais:

„1:24 minūte: "TROŅA SPĒLES". Tā, pirms nonāksim līdz svarīgākajiem notikumiem, kurus gribētos apspriest mūsu šodienas ētera, /vārds/, lūdzu, es zinu, ka Jums arī ir kas stāstāms mums".

7:13 minūte: "Īstais laiks griezties pie mūsu šīsdienas viesa. „TROŅA SPĒLES". Nu, lūk, dārgie draugi, pienācis tas brīdis, kad ar prieku iepazīstinām jūs ar mūsu šīsdienas viesi mūsu studijā. Tā, „ Troņa spēlēs" šodien -Saeimas deputāts, Daugavpils bijušais mērs (vairākkārt) /pers. G/. Labdien!"

8:32-46 minūte: „Jūs zināt, nu... Es gribu pateikt par 2009.gada situāciju, pat jūs palūgt - varbūt nedaudz pamainīsim formātu. Runājot par 2009.gadu, varbūt es izstāstīšu raidījumā beigās, ja mums būs atlicis laiks. Es, laikam, izstāstīšu, kā tas viss īstenībā notika, kā mani noņēma no amata, kas to vadīja. Šajā gadījumā ar visām šīm organizatoriskajām spējām nodarbojās /pers.D/ kungs, tagadējais mērs. Pastāstīšu par to, kā viņi vāca naudu, kā /pers.A/un /pers.D/ dabūja šo naudu - 200 tūkstošus, -- kā viņi to visu nopirka, kā viņi laupīja pilsētu visu šo laiku. Es to visu šodien izstāstīšu ētera beigās".

43:45 minūte: „Jūs zināt, /pers.H/ lietā es zinu, laikam, tikpat daudz, cik zināt arī Jūs. Un kā... Un tik daudz, cik zina visi mūsu pilsētas iedzīvotāji un visi tie, kas seko tam. Lieta šobrīd atrodas prokuratūrā, tā tur ir iesniegta. Kas būs tālāk, es nezinu. Nu, bet tas, kas risinājās TEC tai laikā - lūk, šeit var arī par to parunāt. Šeit ir daudz interesanta". Raidījumā vadītājs: „Lūdzu".

44:19 minūte: „Ja jūs atceraties, 2009.gadā, nākot pie varas, mēs ļoti aktīvi sākām šķetināt TEC-2 līgumu, kas tika parakstīt, nu, es faktiski varu teikt, gandrīz vai naktī pēc vēlēšanām. Un tas tika parakstīts, starp citu, /pers. R/ un /pers.I/ kompānijai. Un šeit mums arī sākās pats interesantākais. Un sākās kaut kādas dīvainas darbības. Taču šodien, lūk, pēc 7 gadiem, es noteikti zinu, kā mani atstādināja 2009.gadā no amata".

44:57 minūte: „Tad man šodien visiem jāsaka: viss, ko es šeit teikšu tālāk šajā intervijā - tās ir liecības, kas atrodas krimināllietā".

45:12 minūte: „No šī brīža es runāšu tā, kādi ir oficiāli fakti krimināllietā, kas šobrīd atrodas KNABā un kas ir ierosināta saistībā ar visiem 2009.gada notikumiem. Taču pirms stāstīt, es gribētu vērsties pie tiem, kas piedalījās , vērsties pie /pers.D/ kunga un /pers.A/ - ko, varbūt mēs tomēr dosim viņiem iespēju pašiem uzstāties savā televīzijā, radio jebkurā, un pašiem izstāstīt, kā tas viss bija, un kā viņi vāca naudu, un cik un kam viņi maksāja. Taču ja viņi to neizdarīs tuvākajā laikā, tad es stāstīšu par to, kā /pers.D/ kungs kopā ar /pers.A/kundzi 2009.gadā, septembra mēnesī, savāca 200 tūkstošus *euro*. No šiem 200 tūkstošiem *euro* konkrēti 50 samaksāja /pers.A/, visu pārējo summu savāca /pers. S/, /pers.K/ un /pers. R/ (spīdvejs). Pastāstīšu par to, kas bija /pers.D/ galvenais uzdevums pēc vēlēšanām, un viņa uzdevums bija - sadalīt visas mūsu pilsētas apkures sistēmu starp /pers. R/ un pers.J/ - tā ir Rietumu banka. Pastāstīšu par to, kā pēc tam, kad /pers.D/ tika amatā, cik ātri viņi atgrieza šos 200 tūkstošus *euro*, kurus viņi ieguldīja manā atstādināšanā. Un pievērsiet uzmanību, atgrieza viņi no mūsu pilsētas naudas. Pateikšu par to, kur viņi glabāja šo naudu, kādā bankā, kādā seifā. Un pat nosaukšu seifa numuru, kur tas viss bija. Pastāstīšu par to, ka /pers.D/ kungam /pers.A/ apmaksāja un šodien apmaksā visus atvaļinājumus, visus komandējumus ārzemēs, visas viesnīcas. Apmaksā ne tikai viņam, bet arī viņa sievai. Pastāstīšu par to, kā, kurā valstī, kur, kādā viesnīcā, kādā numurā 2009.gadā viņi pieņēma lēmumu noņemt mani no mēra amata. Un tajā tikšanās reizē, tajā pašā viesnīcā, arī ārzemēs, bija klāt "Vienotības" pārstāvji. Es viņus visus nosaukšu, ja viņi paši to neizdarīs, man nāksies par to izstāstīt..."

48:12 minūte: „Man nāksies, /pers.D/ kungs, pastāstīt arī par to, kā Jūs iepirkāt tramvajus. Pastāstīt par korupciju tramvaju iepirkumā mūsu pilsētai. Pastāstīt par to, kā Jūs vispirms gribējāt nopirkt Baltkrievijas tramvajus, kā uz Sanktpēterburgu brauca izpilddirektors /pers. T/, kā viņš tur vadīja sarunas, kā sarunāja kukuli, kā izmainīt lēmumu neiegādāties baltkrievu tramvajus, bet gan iegādāties krievu tramvajus. Kā jūs sākāt strīdēties šo kukuļu par kopsummu 800 tūkstoši lati dēļ. Tobrīd krimināllietā norādīti tieši 800 tūkstoši latu, jo tad mums bija lati. Un tieši ar šiem liktenīgajiem 800 tūkstošiem latu jums sākās visšausmīgākie pārbaudījumi. Tieši šo naudu jūs nespējāt sadalīt, un tad viens no jums, konkrētāk, viena no jums pateica, ka grib saņemt no šiem 800 tūkstošiem 50%, jo viņa visu slēpj, neko nepublicē un pārāk daudz tērē saviem masu medijiem. Par ko iet runa, domāju, jūs lieliski saprotat".

49:25 minūte: „/pers.A/, laikam".

48:26 minūte: „Un, lūk, domāju, ka tieši šobrīd varu saprast, kāpēc pie mums DLRR netiek iegādāti tramvaji, kāpēc mēs nepērkam tieši šos dārgos tramvajus. Laikam jau tikai tādēļ, ka tur par kaut ko nesarunāja".

[7] Civillikuma 2352.[1] pants, kas ietverts Civillikuma deviņpadsmitās nodaļas pirmajā apakšnodaļā, ir speciālā tiesību norma iepretim Civillikuma 1635. pantam un paredz civiltiesisku atbildību par neatļautu darbību, kas atbilst vairākiem tiesiskā sastāva kritērijiem, kuru konstatēšana ir priekšnoteikums šī Civillikuma panta normu piemērošanai. Proti, pamats piemērot civiltiesisko aizsardzību saskaņā ar Civillikuma 2352.[1] pantu rodas, ja par personu ir izplatītas nepatiesas, godu un cieņu aizskarošas ziņas.

Lai piemērotu Civillikuma 2352.[1]pantu, tiesai ir jānoskaidro atbildes uz šādiem jautājumiem: 1) vai apstrīdētās ziņas ir izplatītas un kur izplatītas, 2) vai apstrīdētajās ziņās ir pieminēts prasītājs, 3) vai izplatītās ziņas ir nepatiesas (kāda ir faktiskā bāze), 4) vai izplatītās ziņas aizskar prasītāja godu un cieņu. Lai konstatētu, ka izteikums atbilst jēdzienam ziņas vai viedoklis, ir jāanalizē situācijas apstākļi, konkrēto izteikumu saturs un konteksts, kā arī citi kritēriji, tajā skaitā, kāds ir bijis atbildētāja mērķis, lietojot šādus izteikumus. Noteicošie kritēriji ir izteikumu kopējais konteksts, nozīme, ko kādam izteikumam varētu piešķirt neitrāla persona, un izteikuma autora skaidrojumi.

Tātad, lai konstatētu šīs normas tiesisko sastāvu, tiesai, pirmkārt, ir jākonstatē, ka noteikta informācija ir izplatīta publiski, nevis aizskartajai personai izteikta privāti. Otrkārt, tiesai jāpārliecinās, ka prasījums attiecas uz publiski izplatītām ziņām, nevis uz viedokli. Treškārt, tiesai jānovērtē, vai izplatītās ziņas ir prasītāja godu un cieņu aizskarošas. Ceturtkārt, ir jānoskaidro, vai ziņu izplatītājs nevar pierādīt, ka šīs ziņas ir patiesas.

[8] Prasītāja prasībā norāda, ka atbildētāja ir aizskarusi prasītājas godu un cieņu, jo ir izplatītas ziņas, kas neatbilst patiesībai, plašam personu lokam, tādā veidā radot nepareizu priekšstatu par prasītāju un viņa it kā veiktajām darbībām (krimināInodarījumus), kas savukārt ir atstājis iespaidu pašas prasītājas pašvērtējumā.

[9] Augstākās tiesas Plēnuma un tiesu prakses vispārināšanas daļas apkopojumā" Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību" (2003/2004) ir teikts "Attiecībā uz ziņu un faktu izplatīšanu vispārējais princips ir, ka ziņai un faktam ir jāatbilst patiesībai. Taču žurnālistu nevar saukt pie atbildības par tādas sabiedrībai nozīmīgas informācijas izplatīšanu, kas vēlāk ir izrādījusies nepatiesa, ja uz izplatīšanas vai publikācijas brīdi žurnālistam varēja būt pilnīga pārliecība, ka informācija ir patiesa un viņš ir darbojies labā ticībā."

Strīds par to, ka interneta Youtube. com mājas lapā ir publicēta video informācija ar nosaukumu "Troņu spēles" lietā nepastāv.

[10] Saskaņā ar Civillikuma 2352.[1]panta pirmo un otro daļu katram ir tiesības prasīt tiesas ceļā atsaukt ziņas, kas aizskar viņa godu un cieņu, ja šādu ziņu izplatītājs nepierāda, ka tās atbilst patiesībai. Ja personas godu un cieņu aizskarošās ziņas izplatītas presē, tad gadījumā, kad tās neatbilst patiesībai, šīs ziņas presē arī jāatsauc. Ja personas godu un cieņu aizskarošās ziņas, kas neatbilst patiesībai, ietvertas dokumentā, šāds dokuments jāapmaina. Citos gadījumos atsaukšanas kārtību nosaka tiesa.

Saskaņā ar Civillikuma 2352.[1]panta trešo daļu, ja kāds prettiesiski aizskar personas godu un cieņu mutvārdiem, rakstveidā vai ar darbiem, tad viņam jādod atlīdzība (mantiska kompensācija). Atlīdzības apmēru nosaka tiesa.

[11] Žurnālisti informēja klausītājus, ka atbildētājas sabiedrības ar ierobežotu atbildību radiokompānijas "ALISE PLUS" programma "TROŅU SPĒLES" nebija ziņu raidījums, bet informatīvi izklaidējošs raidījums (šovs) ar notikumu, problēmu, cilvēku un viņu rīcības atspoguļojumu dažādās dzīves situācijās.

Tiesa, izvērtējot prasītājas apstrīdētās frāzes kopējā kontekstā ar programmas gaitā apspriestajām tēmām, konstatē, ka programmas mērķis ir informēt sabiedrību par tai aktuāliem jautājumiem, masu medijos publicētās informācijas apskats, raidījumā skartās tēmas tolaik bija aktuālas Daugavpils pilsētā.

[12] Atbildētāja nav šīs programmas "Troņu spēles" raidījuma autore. Tiesa uzskata, ka konkrētajā gadījumā /datums/raidījumā masu medijos publicētā informācija radio klausītājiem netika pasniegta rupjā vai nesamērīgi aizskarošā veidā, jo tas ir skatījums uz notikumiem, problēmām, politiku, cilvēkiem un viņu rīcību dažādās dzīves situācijās. Iekļautā informācija nav fakta apgalvojuma formā un tās saturs neliecina par mērķi radīt klausītājiem iespaidu vai uzskatu, ka konkrēta persona /pers. A/ vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

Lietas materiāliem pievienots Rīgas apgabaltiesas zvērinātas tiesu izpildītājas Valsts amatpersona 2019.gada 19.novembrī sagatavotais fakta fiksēšanas akts Nr. 00114/082/2019-AKT, kurā norādīts, ka tika fiksēta " interneta vietnes adresē www.aliseplus.lv uz datora ekrāna tiek attēlota akta pielikuma 1 .lapā redzamā informācija. Secīgi attiecīgajā interneta vietnē lapas labajā augšējā stūrī aktivizēja saiti - izvēlni, kā rezultātā uz datora ekrāna tiek attēlot akta pielikuma 2.lapā redzamā informācija. Secīgi izvērstajā izvēlnes laukā aktivizēja saiti „PAR MUMS", kā rezultātā uz datora ekrāna tiek attēlota akta pielikuma 3.lapā redzamā informācija.

Secīgi aktivizēju ekrāna redzamo saiti „MĒS TWITTER", ka rezultātā uz datora ekrāna tiek attēlota akta pielikuma 4.lapā redzamā informācija. Twitter profilā ar nosaukumu „Alise Plus RADIO" @ AlisePlusRADIO tiek atlasīti divi ieraksti (akta pielikuma 5.lapā redzamā informācija):

1."Alise Plus RADIO @AlisePlusRADIO . 3 Nov 2016 ???? ?PECTOJIOB 03 11 2016: http://youtu.be/gVsCeJ_Fabg?a ?a @YouTube";

2. "Alise Plus RADIO @AlisePlusRADIO .3 Nov 2016 ????? „???? ?PECTOJIOB 03 11 2016" (http://youtu.be/gVsCeJ_Fabg?a) ?a @YouTube ????????? ? ????????.".

Pirmajā ierakstā aktivizējot pieejamo saiti "http://youtu.be/gVsCeJ_Fabg?a", tiek atvērta video koplietošanas tiešsaistes sociālā tīkla tīmekļa vietne YouTube, kurā redzams ieraksts "Videoklips nav pieejams Lietotājs noņēma šo videoklipu" (akta pielikuma 6.lapā redzamā informācija). Otrajā ierakstā aktivizējot pieejamo saiti (http://youtu.be/gVsCeJ_Fabg?a), tiek atvērta video koplietošanas tiešsaistes sociālā tīkla tīmekļa vietne YouTube, kurā redzams ieraksts "Videoklips nav pieejams Lietotājs noņēma šo videoklipu" (akta pielikuma 7.lapā redzamā informācija).

Interneta portālā www.aliseplus.lv redzamās informācijas ekrāna bilžu izdrukas, kas pievienotas akta pielikumā izdrukātas fakta fiksēšanas laikā un tās atbilst attiecīgajā interneta portālā atlasītajai un attēlotajai informācijai.

Tiesas sēdē liecinieks /pers. V/ apstiprināja, ka viņš strādā divās organizācijās: SIA "ALISE PLUS" un SIA "ALISE PLUS HOLDINGS". Prasība neattiecas uz radio "ALISE PLUS", bet uz SIA "ALISE PLUS HOLDINGS", kura pārvalda profilu Jutubā, profils pieder SIA "ALISE PLUS HOLDINGS", kas var būt nesaistīts ar tiešo ēteru. Ir materiāli, kas vispār nav bijuši radio izskanējuši. 101,6 FM vilnis. Programmu "Troņu spēles" veidoja /pers.L/, /pers.M/, /pers.N/, viņiem jau bija šī programma. Alise Holdings strādā Jutubā. Alise Holdings izvietoja programmu "Troņu spēles" Jutubā. Radio Alise Plus- programma adaptēta radio prasībām. Radio tādā veidā, kā tagad ir iesniegts tiesā, ieraksts radio nebija atskaņots. Vajadzēja sūdzēties kanāla īpašniekam Holdingam un lūgt nodzēst materiālu no Jutuba. Kanāls Jutubā pieder SIA "ALISE PLUS HOLDINGS". Programma bāzējas uz ziņām par nedēļu no masu informācijas līdzekļiem. Maksimums bija Jutubā, otrais variants radio, bet saīsinātā veidā, 10-12 minūtes. Par programmas izvietošanu Jutubā un radio lemj atsevišķi cilvēki. Jutub kanāls neattiecas uz SIA "ALISE PLUS". Projekts "Troņu spēles" ir SIA "ALISE PLUS HOLDINGS" īpašums. Jutuba lietotāja telefona numurs /numurs/ pieder "ALISE PLUS HOLDINGS", līgums noslēgts ar LMT. Tehniskais stāvoklis neļauj radio "ALISE PLUS" Jutubā izvietot videofailu. Radio programma izveidota ieraksta veidā, radio ēterā tieši /pers.G/ nebija. Pēc radio ētera programma netika ievietota Jutubā. Radio ieraksti glabājas 3 mēnešus. Radio "ALISE PLUS" nav sava kanāla Jutubā, tāpēc savas programmas Internetā neizvieto. Jutubā videoieraksts ir dzēsts. Bet radio bija audioieraksts. Kas izskanēja /datums/radio ēterā nevar apgalvot, jo varbūt šī programma

radio ētерā vispār nav bijusi.

Pārbaudot un izvērtējot šova apstrīdēto "Troņu spēles" fragmentu,/datums/ētera raidījuma ierakstu, SIA radiokompānijas A "ALISE PLUS" programmas "Alise PLUS" uzskaites žurnāla izrakstus par 2017.gada 23.martu, 30.martu un 6.aprīli, kopsakarā ar liecinieka /pers. V/ liecībām par programmas izveidošanu un ierakstīšanu, raidījuma izveidošanas mērķi, tiesa konstatē, ka atbildētāja nav šīs programmas "Troņu spēles" autore. Interneta Youtube vietnē publicētā programma "Troņu spēles" pieder citai juridiskai personai "Alise Plus Holding", ko ap liecina lietā iesniegtais LMT pakalpojumu līgums ar pieslēguma numuru un tālruni saziņai un SIA "Latvijas Mobilais Telefons" 2020.gada 21.janvāra informācija Nr.102/DI, ka mobilā telefona Nr./numurs/ nav reģistrēts SIA "ALISE PLUS", reģistrācijas Nr.515030007681, mobilā telefona Nr. /numurs/ ir reģistrēts SIA "ALISE PLUS HOLDING", reģistrācijas Nr.41503056064, numurs pieslēgts 2015.gada 1.martā.

Prasītājas apgalvojums, ka atbildētāja šo raidījumu ir ne tikai publicējusi tiešajā ētерā, bet arī pārpublicējusi savā mājas lapā www.aliseplus.lv un savā internetā vietnes www.youtube.com kanālā, netika apstiprināts ar lietā iegūtiem pierādījumiem, jo interneta Youtube vietnē publicētā programma "Troņu spēles" pieder citai juridiskai personai "Alise Plus Holding", un Radio "ALISE PLUS" nav sava kanāla Youtube.

[13] Radio SIA "Alise plus" nav ziņu raidījums, bet informatīvi izklaidējošs raidījums ar notikumu, problēmu, cilvēku un viņu rīcības atspoguļojumu dažādās dzīves situācijās.

Dotajā radio programmā /pers. G/ ir ticis intervēts.

Tiesa, izvērtējot prasītājas apstrīdētās frāzes kopējā kontekstā ar programmas gaitā apspriestajām tēmām, konstatē, ka programmas mērķis ir informēt sabiedrību par tai aktuāliem jautājumiem, masu medijos publicētās informācijas apskats, raidījumā skartās tēmas tolaik bija aktuālas Daugavpils pilsētā.

Prasītāja kā nepatiesu uzskatīja visu minēto informāciju un norādīja, ka /datums/radio programmā "Troņu spēles" ir sniegtas kā pārbaudītas un patiesas šādas ziņas: programmā ir norādīts uz kriminālsodāmām it kā izdarītiem no prasītājas puses darbībām, vairākkārt norādot, ka ir ierosināts kriminālprocess tai skaitā pret prasītāju par darbībām, kuras viņa it kā bija veikusi 2009. gadā.

Latviešu literatūras valodas vārdnīcā (Rīga: Zinātne, 8.sējums, 1996) sniegts skaidrojums, ka ziņas ir datu, faktu, skaitļu un arī informācijas kopums (647.- 648.lpp.) un viedoklis - uzskats, izpratne (par ko), arī attieksme (pret ko) (425.lpp.).

Kā atzīts judikatūrā, kas izveidojusies attiecībā uz norādītās materiālo tiesību normas piemērošanu un interpretāciju, izspriežot lietas par godu un cieņas aizskārumu, vispirms nepieciešams konstatēt, vai publicētā informācija ir ziņas vai viedoklis, jo tikai ziņas jeb fakti ir pakļaujami patiesības pārbaudei un to pastāvēšana var tikt pierādīta.

Civillikuma 2352.[1]panta piemērošanai nepieciešami divi priekšnoteikumi: pirmkārt, ir jākonstatē, ka izplatītās ziņas nav patiesībai atbilstošas, un, otrkārt, ka tās aizskar personas godu un cieņu.

Prasība ir celta par godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu un kompensācijas piedziņu, tādejādi prasītājam ir jāpierāda godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšanas fakts, savukārt atbildētāja uzdevums ir atspēkot prasību, pierādot ziņu patiesumu (sk. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistītu tiesības (1401.- 2400.p.). Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcija.- Rīga: Mans īpašums, 2000, 635.-636.lpp).

Tādejādi attiecībā uz ziņu un faktu izplatīšanu pastāv vispārējs princips, ka ziņai un faktam ir jāatbilst patiesībai.

Judikatūrā norādīts, ka izspriežot lietas par goda un cieņas aizskārumu, vispirms nepieciešams konstatēt, vai publicētā (arī mutvārdos izteiktā) informācija ir ziņas vai viedoklis, jo tikai ziņas jeb fakti ir pakļaujami patiesības pārbaudei un to pastāvēšana var tikt pierādīta. Proti, minētā tiesību norma reglamentē tiesiskās sekas, izplatot nepatiesas, godu un cieņu aizskarošas ziņas, tādēļ tās piemērošanai nepieciešami divi priekšnoteikumi: pirmkārt, ir jākonstatē, ka izplatītās ziņas nav patiesībai atbilstošas, un, otrkārt, ka tās aizskar personas godu un cieņu. Tāpat saskaņā ar šo normu atbildība iestājas arī par nepamatota un aizskaroša viedokļa paušanu bez jebkādas faktiskas bāzes, tas ir, gadījumos, kad viedoklis ir rupjš un klaji aizskarošs. Lai sniegtu asu un negatīvu personas vērtējumu, jāpastāv zināmam pamatam, piemēram, kādiem notikumiem vai arī cietušais pats veicis kādas darbības, kas radījušas pamatu konkrētam viņa personības vai darbības vērtējumam (sk. Senāta 2011.gada 5.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC-209; Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 24.septembra spriedumu lietā Nr.SKC-204/2015; Tiesu prakses apkopojumu "Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību.", Augstākā tiesa, 2003.-2004.gads, 22.- 25.lpp.).

Tā kā prasība pamatota arī ar Civillikuma 1635.pantu, kas paredz atbildību arī par rupju un nesamērīgi aizskarošu subjektīvu vērtējumu, jāvērtē prasība arī no šāda aspekta (Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 20.februāra spriedums lietā Nr.SKC- 73/2008 (C27054205)).

Radio SIA "Alise Plus" nav ziņu raidījums, bet informatīvi izklaidējošs raidījums ar notikumu, problēmu, cilvēku un viņu rīcības atspoguļojumu dažādas dzīves situācijās. Tomēr arī izklaidējošos raidījumos var būt izteiktas ziņas.

Tiesai ir jāvērtē, vai paustajam viedoklim bija pietiekama faktiskā bāze – vai pastāvēja kaut kādi notikumi vai arī paša prasītāja darbības, kuras ir veicinājušas šāda viedokļa veidošanos.

Izvērtējot visu intervijas saturu, tiesa secina, ka intervijas saturs atspoguļo /pers. G/ subjektīvo vērtējumu par vairākām personām, darbībām un notikumiem Daugavpils pilsētā 2009.gadā. Sarunā skartās tēmas tajā laikā bija pilsētā aktuālas un aspriestie notikumi ir bijuši. Ja persona atspoguļo subjektīvo vērtējumu, tad tāds viedoklis nevar būt ne patiess, ne nepatiess, lai arī cik nepieņemams tas kādam liktos.

Atbildētāja izteikumi balstījās uz aicinājumu vairākām personām, tajā skaitā, prasītājai, "varbūt, mēs tomēr dosim viņiem iespēju pašiem uzstāties savā televīzijā, radio jebkurā un pašiem pastāstīt, kā tas viss bija..", "Taču, ja viņi to tuvākajā laikā neizdarīs, tad es stāstīšu par to…", kā arī "pastāstiet, kā Jūs iepirkāt tramvajus".

Atbildētāja intervijas mērķis ir saskatāms no visa teksta – pastāstīt, kā viņu (tekstā – mani) atstādināja no amata 2009.gadā. Intervijas teksts balstās uz to, ka atbildētājs gatavojas kaut ko pastāstīt, tomēr nekāds skaidrāks un konkrētāks stāstījums nav sekojis.

Tiesa uzskata, ka par ziņu ir uzskatāms šāds atbildētāja izteikums: "No šī brīža es runāšu tā, kādi ir oficiāli fakti krimināllietā, kas šodien atrodas KNAB, un kas ir ierosināta sakarā ar visiem 2009.gada notikumiem."

Prasītāja prasības pieteikumā norādīja, ka nav bijusi sodīta par noziedzīgiem nodarījumiem un pret viņu kriminālprocesi netika uzsākti.

Tiesa uzskata, ka pat ar viedokli nedrīkst pārkāpt nevainīguma prezumciju un apsūdzēt krimināli sodāmu darbību izdarīšanā. Personas dalība kriminālprocesā (jebkurā procesa stadijā) ir pārbaudāms fakts.

Tiesa ņem vērā, ka /pers. G/ izteikumā "par KNAB esošo krimināllietu" nav minēts, ka viņš savu izteikumu vērsis tieši pret prasītāju, jo izteikumā un intervijā nav minēts, pret kurām personām vērsts kriminālprocess.

Tiesa uzskata, ka konkrētajā gadījuma ir pastāvējuši notikumi, kas ir radījuši pamatu konkrētajam prasītājas personības vai darbības vērtējumam, /pers. G/ intervijā sniegta tāda informācija, kas iegūta KNAB resoriskajā pārbaudē, pārbaudot privātpersonas iesniegumā norādītos faktus un veicot kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanas darbības, arī nopratinot lieciniekus.

Tādejādi tiesa secina, ka intervijas sniegšanas laikā KNAB bija iesniegumi par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem 2009.gadā un pēc personu iesniegumiem tika uzsākts kriminālprocess, tādejādi paustā ziņa par krimināllietas esamību nebija maldīga vai nepatiesa.

Judikatūrā norādīts, ka viedokļa paušanai ir nepieciešama pietiekama faktiskā bāze. Tas, kas ir uzskatāms par pietiekamu faktisko bāzi, ir atkarīgs no katras individuālās lietas apstākļiem.

Viedoklis atspoguļo kādas personas subjektīvo vērtējumu par citu personu, tās darbību vai notikumu, tādēļ tas nevar būt ne patiess, ne nepatiess (sk. Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 9.februāra spriedumu lietā Nr. SKC-60 un 2009.gada 11.februāra spriedumu lietā Nr. SKC-42).

Atbildība par viedokļa paušanu neietilpst Civillikuma 2352.[1]panta tvērumā, tāpēc šajā normā paredzētās tiesiskās sekas (ziņu atsaukšana) nevar tikt piemērotas gadījumos, kad tiek pausts personas uzskats vai viedoklis.

[14] Prasītāja pamatoja savu prasību arī ar Civillikuma 1635.pantu.

Atbildība par godu un cieņu aizskaroša viedokļa izplatīšanu var iestāties saskaņā ar Civillikuma 1635.pantu, kas paredz, ka katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot. Turklāt strīdos par goda un cieņas aizskārumu saskaņā ar minēto normu morālais kaitējums nav prezumējams, proti, prasītājam tas jāpierāda.

Saskaņā ar Civillikuma 1635.panta pirmo daļu katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot.

No Civillikuma 1635.panta otrajā daļā ietvertās morālā kaitējuma jēdziena definīcijas izriet, ka morālais kaitējums ir nemantisks kaitējums, proti, ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu.

Civillikuma 1635.panta trešajā daļā noteic, ka, ja šā panta otrajā daļā minētā neatļautā darbība izpaudusies kā noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību, veselību, tikumību, dzimumneaizskaramību, brīvību, godu, cieņu vai pret ģimeni, vai nepilngadīgo, pieņemams, ka cietušajam šādas darbības rezultātā ir nodarīts morālais kaitējums. Citos gadījumos morālais kaitējums cietušajam jāpierāda.

Tā kā izskatāmajā lietā nav konstatējams noziedzīgs nodarījums pret kādu no uzskaitītajām personas nemantiskajām tiesībām, morālā kaitējuma esamības prezumcija nepastāv un prasītājai jāpierāda, ka konkrētajā gadījumā atbildētāja rīcības rezultātā viņai radītās neērtības ir kvalificējamas kā morāls kaitējums, kura atlīdzināšana noteikta Civillikuma 1635.pantā.

Iesniegto pierādījumu kopums liecina, ka prasītāja nav izpildījusi Civilprocesa likuma 93.panta pirmās daļas prasības un pierādījusi apstākļus, uz kuriem tā ir atsaukusies.

[15] Tiesa uzskata, ka no minētās intervijas kopējās analīzes neizriet, ka intervijas tekstā būtu nepatiesas ziņas vai pārmērīgi aizskarošs viedoklis, ka tāds viedoklis varētu būt aizskāris prasītājas godu vai cieņu, paustais viedoklis nav rupjš un klaji aizskarošs, bet balstīts uz publiskā telpā pieejamo informāciju. Līdz ar to nav pamata ziņu atsaukšanai un morālā kaitējuma atlīdzības piedziņai no atbildētājas par prasītājas goda un cieņas aizskaršanu. Šādos apstākļos prasība ir noraidāma pilnīgi.

[16] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu un 44.panta otro daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses tās samaksātos tiesāšanās izdevumus.

Tā kā prasība tika noraidīta, tad prasītājas samaksātie tiesāšanās izdevumi prasītājai netiek atlīdzināti.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz teikto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 192.,193. pantu, tiesa,-

nosprieda

noraidīt /pers. A/, personas kods /personas kods/, prasību pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību radiokompāniju "ALISE PLUS", reģistrācijas Nr.51503007681, par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Latgales apgabaltiesai 20 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas un pieejamības dienas – 2020.gada 18.decembra, iesniedzot apelācijas sūdzību Daugavpils tiesā.

Daugavpils tiesas tiesnese: I.Beitāne